

Sag C-785/19

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

23. oktober 2019

Forelæggende ret:

Landgericht Saarbrücken (Tyskland)

Afgørelse af:

21. oktober 2019

Sagsøger og appellat:

Koch Media GmbH

Sagsøgt og indstævnt:

HC

Hovedsagens baggrund

Erstatning for advokatombudsninger i forbindelse med en advarselskrivelse (Abmahnung) på grund af fildeling; loft over det beløb, der kan kræves erstattet

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Fortolkning af EU-retten, artikel 267 TEUF, med hensyn til, om det tilbagebetalingspligtige beløb for omkostninger i forbindelse med advarselskrivelsen er i overensstemmelse med nedenstående EU-retlige bestemmelser:

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder (EUT L 157 af 30.4.2004, s. 45, og berigtiget i EUT 2004, L195, s. 16, herefter »direktiv 2004/48«)

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i

informationssamfundet (EFT L 167 af 22.6.2001, s. 10) (herefter »direktiv 2001/29«)

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/24/EF af 23. april 2009 om retlig beskyttelse af edb-programmer (EUT L 111 af 5.5.2009, s. 16) (herefter »direktiv 2009/24«)

Præjudicielle spørgsmål

1. a) Skal artikel 14 i direktiv 2004/48 fortolkes således, at reglen omfatter nødvendige advokatudgifter som »sagsomkostninger« eller som »øvrige udgifter«, som en indehaver af intellektuelle ejendomsrettigheder som omhandlet i artikel 2 i direktiv 2004/48 afholder ved, at han udenretligt rejser krav om undladelse ved hjælp af en advarselsskrivelse mod en person, der har tilsidesat disse rettigheder?

b) Såfremt spørgsmål 1a besvares benægtende: Skal artikel 13 i direktiv 2004/48 fortolkes således, at den i spørgsmål 1a nævnte regel omfatter advokatudgifter som erstatningsberettigede?

2. a) Skal EU-retten, især under hensyntagen til

- artikel 3, 13 og 14 i direktiv 2004/48
- artikel 8 i direktiv 2001/29 og
- artikel 7 i direktiv 2009/24

fortolkes således, at en indehaver af intellektuelle ejendomsrettigheder som omhandlet i artikel 2 i direktiv 2004/48 principielt har krav på erstatning for de samlede i spørgsmål 1a nævnte advokatudgifter, i hvert fald for en rimelig og væsentlig del heraf, selv om

- den af en fysisk person foretagne krænkelse er begået uden for dennes erhvervsmæssige virksomhed og
- en national ordning i dette tilfælde fastlægger, at sådanne udgifter til advokat normalt kun kan erstattes efter en nedsat værdi af kravet?

b) Hvis svaret på spørgsmål 2a er bekræftende: Skal de i spørgsmål 2a nævnte EU-retlige bestemmelser fortolkes således, at en undtagelse til det i spørgsmål 2a nævnte princip, ifølge hvilket rettighedshaveren skal have erstattet de i spørgsmål 1a nævnte advokatudgifter med det fuldstændige beløb, eller i hvert med en rimelig og væsentlig del heraf, kan komme i betragtning,

idet der tages hensyn til andre faktorer (som f.eks. hvor aktuelt værket er, hvor længe det er tilgængeligt, og om krænkelsen er foretaget af en fysisk person uden for dennes erhvervsmæssige interesser),

selv om tilsidesættelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder som omhandlet i artikel 2 i direktiv 2004/48 består i fildeling, dvs. i at stille værket til rådighed for almenheden ved, at det tilbydes alle deltagere i en frit tilgængelig peer-to-peer-børs at downloade værket gratis, men uden digital rights management (DRM)?

Anførte EU-retlige bestemmelser

Artikel 2, 3, 10, 13, 14 i direktiv 2004/48 samt 14. 17. og 26. betragtning til dette direktiv

Artikel 8 i direktiv 2001/29

Artikel 1 og 7 i direktiv 2009/24

Anførte nationale bestemmelser

Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz, lov om ophavsret og beslægtede rettigheder, herefter »UrhG«)

Gesetz über die Vergütung der Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälte (Rechtsanwaltsvergütungsgesetz, lov om advokatsalærer, herefter »RVG«)

Zivilprozessordnung (den tyske civile retsplejelov, herefter »ZPO«)

Twistens forhistorie og retsforhandlinger

- 1 Sagsøgeren og appellanten (herefter »sagsøgeren«) driver virksomhed med computerspil i erhvervsmæssigt øjemed. Sagsøgte og indstævnte (herefter »sagsøgte«) er en fysisk person, der ikke forfølger nogen erhvervsmæssige interesser.
- 2 Sagsøgeren er – inden for tysk område – indehaver af eksklusive ophavsretsbeslægtede rettigheder til at stille et professionelt udviklet computerspil til rådighed for almenheden.
- 3 Sagsøgte har i december 2013 og januar 2014 delt dette computerspil via sin internetforbindelse på en fildelingsplatform og offentligt tilbudt andre at downloade den. Ved denne fildeling har sagsøgte krænket sagsøgerens rettigheder.
- 4 Sagsøgeren overdrog til et advokatkontor at gøre sine rettigheder gældende, som på sagsøgerens vegne sendte en advarselsskrivelse til sagsøgte. Deri opfordredes sagsøgte bl.a. til at forpligte sig under trussel om en konventionalbod til ikke mere at gøre computerspillet offentligt tilgængeligt. Derudover blev der over for sagsøgte rejst krav om erstatning.

- 5 Overdragelsen til advokaterne medførte udgifter for sagsøgeren på 745,40 EUR, som fordeler sig således: Et salær beregnet med faktor 1,3 i henhold til gebyrskalaen ud fra en sagsværdi på 10 000 EUR, dvs. 725,40 EUR, dertil udlæg på 20 EUR.
- 6 I den efterfølgende retssag, i hvilken der er nedlagt påstand om dette beløb, drejer tvisten sig i det væsentlige nu kun om størrelsen af de advokatudgifter, der skal godtgøres.
- 7 I første instans dømte Amtsgericht Saarbrücken ved dom af 12. marts 2019 sagsøgte til at betale 124 EUR plus renter og frifandt i øvrigt sagsøgte. Beløbet på 124 EUR fordelte sig således: Et salær beregnet med faktor 1,3 i henhold til gebyrskalaen ud fra en sagsværdi på 1 000 EUR, dvs. 104 EUR, dertil udlæg på 20 EUR.
- 8 Som begrundelse støttede Amtsgericht Saarbrücken sig på UrhG's § 97a, stk. 3, første punktum, ifølge hvilken den sagsværdi, der kan kræves erstatning for, i visse tilfælde er begrænset til 1 000 EUR, medmindre dette er urimeligt.
- 9 Med appellen ved den forelæggende ret har sagsøgeren fastholdt sin påstand om betaling af fuld erstatning for advokatudgifterne.

Begrundelse for forelæggelsen

- 10 Sagens udfald afhænger af Domstolens afgørelse om fortolkningen af aftalerne.
- 11 Baggrunden for de retlige spørgsmål, som det drejer sig om i den foreliggende sag, gøres der rede for i det følgende. I henhold til UrhG's § 97a sammenholdt med § 97, stk. 1, har den krænkede rettighedshaver over for krænkeren ud over andre rettigheder såsom ret til erstatning også krav på undladelse.
- 12 Som regel fremsætter rettighedshavere – ligesom også her – først deres krav om undladelse. De antager hertil en advokat mod et vederlag. Advokaten fremsætter et krav i henhold til UrhG's § 97a, stk. 1. Dette krav har til formål, at krænkeren afgiver en erklæring om under trussel om en konventionalbod at ville undlade fildelingen. Afgivelsen af en sådan erklæring eliminerer faren for gentagelse og opfylder kravet om undladelse. Det er så ikke længere nødvendigt og heller ikke muligt at gøre kravet gældende ved et sagsanlæg. Advarselsskrivelsen bevirker altså, at der undgås retssager.
- 13 Hvis rettighedshaveren uden forudgående advarselsskrivelse anlægger sag med påstand om undladelse, kan sagsomkostningerne pålægges denne, hvis sagsøgte i henhold til ZPO's § 93 straks anerkender kravet. Advarselsskrivelsen fungerer derfor desuden som beskyttelse for sagsøgeren.

- 14 I henhold til UrhG's § 97a, stk. 3, kan en rettighedshaver, hvis ophavsret er blevet krænkede, i princippet få erstatning af krænkeren for de »nødvendige omkostninger«.
- 15 Begrebet »nødvendige omkostninger« henviser til RVG: Det advokatsalær, der kan erstattes, følger i tysk ret som regel RVG og de deri fastsatte takster for advokatsalærer. Højere omkostninger end de i RVG fastsatte erklærer domstolene som regel for ikke-erstatningsberettigede.
- 16 Ifølge RVG er de salærer, som en advokat kan kræve af sin klient, afhængige af sagsværdien. Jo højere sagsværdi, desto højere er salæret.
- 17 Ifølge retspraksis fra de øverste domstole udgør sagsværdien for rettighedshaverens krav om unkladelse vedrørende aktuelle film, musik eller DVD'er mindst 10 000 EUR.
- 18 På grundlag af UrhG's § 97a, stk. 3, fjerde punktum, begrænses den erstatningsberettigede sagsværdi imidlertid i normale tilfælde til 1 000 EUR, hvis modtageren af advarslen 1) er en fysisk person, der ikke benytter de beskyttede værker eller genstande til sin erhvervmæssige eller selvstændige erhvervmæssige virksomhed, og 2) ikke allerede er forpligtet til unkladelsen på grundlag af et krav fra den advarende person ved en aftale eller på grundlag af en retsgyldig retsafgørelse eller et fogedforbud.
- 19 Dette loft over tvistens værdi gælder kun i forholdet mellem rettighedshaver og rettighedskrænker. Rettighedshaverens advokat afregner over for denne efter den højere, faktiske sagsværdi.
- 20 Dette kan resultere i betydelige forskelle. I en sag som den foreliggende kan dette f.eks. medføre, at rettighedshaveren til sine advokater skal betale advokatudgifter på 745 EUR, eventuelt plus moms, men heraf kun får 124 EUR, eventuelt plus moms, erstattet af rettighedskrænkeren. Resultatet er, at han selv må bære den betydelige difference på 631 EUR.
- 21 UrhG's § 97a, stk. 3, fjerde punktum, indeholder en undtagelsesregel, ifølge hvilken loftet i det konkrete tilfælde kan bortfalde, hvis tvistens værdi på 1 000 EUR efter omstændighederne ville være »urimelig«.
- 22 Denne bestemmelse virker på baggrund af direktiv 2004/48, 2001/29 og 2009/24 problematisk. Spørgsmålet om, hvordan EU-retten indvirker på fortolkningen af denne bestemmelse, står i centrum for nærværende anmodning om en præjudiciel afgørelse.
- 23 Retten henviser til, at de her stillede spørgsmål opstår i et stort antal af de sager, den behandler. Desuden findes der i tysk retspraksis en bred vifte af afgørelser med forskellige resultater. Der er derfor stor interesse i, at spørgsmålet afklares af Domstolen.

Det første præjudicielle spørgsmål

- 24 Med det første præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om advokatudgifter til advarselsskrivelsen henhører under sagsomkostninger eller andre udgifter i henhold til artikel 14 i direktiv 2004/48, under erstatning i henhold til direktivets artikel 13, eller om de overhovedet ikke henhører under direktivet.
- 25 Domstolen har i sin dom af 28. juli 2016, *United Video Properties* (C-57/15, EU:C:2016:611), fortolket artikel 14 i direktiv 2004/48 bl.a. i forhold til en ordning med faste satser.
- 26 Domstolen foretog ingen fortolkning af direktiv 2004/48 med hensyn til, om udenretlige advokatudgifter, der tjener til at gennemføre unkladelseskravet, henhører under artikel 13 i direktiv 2004/48, under artikel 14 i direktiv 2004/48 eller under ingen af de to bestemmelser.
- 27 Den forelæggende ret anser det for muligt, at omkostningerne ved den førretslige advarselsskrivelse hører under andre udgifter for den part, der har vundet sagen, som omhandlet i artikel 14 i direktiv 2004/48.
- 28 Retten tager også i betragtning, at disse omkostninger som erstatning henhører under artikel 13 i direktiv 2004/48. De nødvendige omkostninger for at håndhæve et krav om unkladelse fremtræder nemlig også som et kausalt tab, der er et resultat af krænkelsen.
- 29 Efter andre opfattelser i retspraksis finder hverken artikel 13 eller artikel 14 i direktiv 2004/48 anvendelse, hvad der begrundes med, at omkostningerne ved den førretslige fremsættelse af kravet om unkladelse ikke hænger direkte og tilstrækkelig tæt sammen med retssagen.

Det andet præjudicielle spørgsmål

- 30 Med det andet præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, hvilke bestemmelser i EU-retten der gælder for loftet over tvistens værdi og undtagelsesbestemmelsen hertil. Spørgsmålet drejer sig især om, hvorvidt de relevante direktiver skal fortolkes således, at der også, når krænkelse skyldes fysiske personer, i princippet skal ske en fuld erstatning af omkostningerne ved en advarselsskrivelse. Endvidere ønsker retten afklaret, om og hvis ja, hvilke faktorer der kan medføre, at omkostningerne ikke bliver erstattet i fuldt omfang.
- 31 Dette spørgsmål, nemlig hvorvidt erstatning af kun en ringe del af omkostningerne i forbindelse med advarselsskrivelsen er forenelig med EU-retten, særligt med artikel 3, stk. 1, andet punktum, i direktiv 2004/48, har Unionens retsinstanser ligeledes taget stilling til i dommen *United Video Properties* (C-57/15). Bl.a. har Domstolen fastslået, at en lovgivning, der har til formål at udelukke en unødigt høj godtgørelse, under visse omstændigheder kan være berettiget.

- 32 Det er imidlertid afgørende for bedømmelsen af den foreliggende sag, om de principper, der er lagt til grund i denne dom, også gælder, når der på sagsøgtens side deltager en fysisk person, der ikke handler i erhvervsmæssigt øjemed.
- 33 Den tyske lovgiver har med bestemmelsen i UrhG's § 97a, stk. 3, fjerde punktum, vendt forholdet mellem regel og undtagelse i artikel 14 i direktiv 2004/48 om. Når sagsøgte er en fysisk person, kan en fuld erstatning for omkostningerne efter ordlyden i den tyske lovgivning derfor kun komme i betragtning, når resultatet ellers vil være urimeligt.
- 34 Ifølge én opfattelse skal UrhG's § 97a, stk. 3, fjerde punktum, i overensstemmelse med direktiverne fortolkes således, at bestemmelsen trods sin ordlyd forstås således med hensyn til forholdet mellem regel og undtagelse, at loftet over tvistens værdi som hovedregel bortfalder. Ifølge det modsatte synspunkt er det forhold, at en fysisk person uden erhvervsmæssige interesser deltager på sagsøgtens side, en begrundelse for at anvende bestemmelsens loft over tvistens værdi.

ARBEJDSDOKUMENT